

Avaleht>Kohtuasja algatamine>Vahendus>Vahendus ELi liikmesriikides**Vahendus ELi liikmesriikides**

Eesti

Miks mitte proovida lahendada oma vaidlusi kohtusse mineku asemel vahenduse kaudu? Vahendus on vaidluste alternatiivse lahendamise meede, kus vahendaja aitab vaidluse osalistel kokkuleppele jõuda. Eesti valitsus ja kohtupraktikud teavad vahenduse eeliseid.

Kellega ühendust võtta?

Lepitustegevus on lepitaja või lepitusorgani tegevus tsiviilasjas. Lepitust reguleerib lepitusseadus. Lepitusseadus on koostatud direktiivi 2008/52/EÜ (vahendusmenetluse teatavate aspektide kohta tsiviil- ja kaubandusajades) ülevõtmiseks Eesti õiguskorda.

Lepitusseaduse kohaselt võib lepitajaks olla iga füüsiline isik, kellele pooled on teinud ülesandeks lepitajana tegutseda. Samuti nähakse lepitajana tegutsemise õigus ette vandeadvokaadile ja notarile. Lepitamise ülesande saab eriseadus panna ka riigi või kohaliku omavalituse juures asuvale üksusele. Lepitajana tegutseda soovivate notarite nimekiri on Notarite Koja [veebilehel](#).

Lepitajana tegutseda soovivate vandeadvokaatide nimekiri on Eesti Advokatuuri [veebilehel](#).

Sotsiaalministeeriumil on kavas arendada perekonnaasjade vahendajate ja perelepitajate tegevust.

Ühendust võib võtta ka järgmiste valitsusväliste organisatsioonidega:

Eesti Lepitajate Ühing annab teavet nii eesti kui ka inglise keeles. Kontaktisik on [Anneli Liivamägi](#).

Eesti Lastekaitse Liit on lapse õiguste tagamist toetav mittetulundusühendus. Muu tegevuse hulgas antakse nõu vanematele, kes valivad lahusele või soovivad abielu lahutada, julgustades neid oma laste huvide kaitseks kasutama lepitajate teenuseid. Liit on korraldanud koolitusi perelepituse teemal.

Eesti Kindlustusseltside Liit on moodustanud kindlustuslepitusorgani, mille ülesandeks on tegeleda kindlustusvõtja ja kindlustusandja või kindlustusvahendaja vaheliste vaidlustega.

Kollektiivse töötüli lahendamise seaduse kohaselt on kollektiivse töötüli vaidluse korral (kollektiivlepingu tingimuste üle peetav vaidlus) pooltel õigus pöörduda riikliku lepitaja poole. Riiklikuks lepitajaks on erapooletu asjatundja, kelle ülesanne on aidata töötüli pooltel leida kompromiss. Kollektiivse töötüli riiklik lepitaja on Meelis Virkebau, e-post meelis.virkebau@riikliklepitaja.ee. Rohkem infot saate riikliku lepitaja [veebilehelt](#).

Teatud mõttes võib vahendajaks pidada õiguskantslerit. Kuigi õiguskantsleri seadus ei kasuta ombudsmani (õigusvahemees) mõistet, täidab õiguskantsler ka ombudsmani funktsioone, kontrollides, kas riigiasutus järgib isikute põhiõigusi ja vabadusi ning hea halduse tava, ning kontrollides ka kohalikke omavalitsusi, avalik-õiguslikke juriidilisi isikuid ja avalikke ülesandeid täitvaid eraõiguslikke isikuid. 2011. aastast täidab õiguskantsler lapse õiguste konventsiooni artikli 4 alusel ka lasteombudsmani ülesandeid, samuti tegeleb lepitusmenetluse läbiviimisega diskrimineerimisvaidlustes. Täiendavat informatsiooni saab Õiguskantsleri Kantselei [veebilehelt](#).

Millises valdkonnas on vahenduse kasutamine lubatud või kõige tavalisem?

Lepitusseaduses ettenähtud lepitusmenetlus on üldiselt lubatud kõigi tsiviilvaidluste lahendamiseks. Lepitusmenetlusega tsiviilasjas on tegemist juhul, kui vaidlus tuleneb eraõigussuhetest ning on lahendatav maakohtus. Võrreldava statistika puudumisele vaatamata on tõenäoline, et vahendust kasutatakse kõige sagedamini perekonnaõiguse valdkonnas.

Õiguskantsler lahendab isiku avalduse alusel diskrimineerimisvaidlusi, kui isikut on diskrimineeritud seoses tema soo, rassi, rahvuse (etnilise kuuluvuse), nahavärvuse, keele, päritolu, usutunnistuse või usulise veendumuse, poliitilise või muu veendumuse, varalise või sotsiaalse seisundi, vanuse, puude, seksuaalse suundumuse või muu seaduses nimetatud diskrimineerimistunnuse tõttu. Lisandub vahendustegevus põhiõiguste rikkumisel.

Riiklik lepitaja tegeleb lepitamisega kollektiivse töövaidluse korral.

Kas tuleb järgida erieeskirju?

Eesti õiguse kohaselt on lepituse kasutamine üldjuhul vabatahtlik. Lepitusmenetlusele kohalduvad reeglid ja lepitusmenetluse tulemuse täidetavuse eeldused on sätestatud lepitusseaduses.

Lepitajate Ühing on välja töötanud kutsestandardi, millele vastavust nõutakse vahendajalt, kes soovib tegutseda Eestis perelepitajana.

Eesti tsiviilkohtumenetluse seadustikus on sätestatud erireegel, millega nähakse ette kohtulik lepitus puhuks, kui vanem rikub lapsega suhtlemist korraldavat kohtumäärust. Seadustiku paragrahvi 563 kohaselt võib kohus vanema avalduse alusel kutsuda vanemad enda juurde, et lahendada selline lahkeli kokkuleppe teel. Kohus kutsub vanemad isiklikult välja ja teatab kohtusse ilmumata jäämise võimalikest õiguslikest tagajärgedest (trahv või arest).

Lisaks eelöeldule näeb tsiviilkohtumenetluse seadustik ette järgmise võimaluse: kui kohtu hinnangul on see kohtuasja asjaolusid ning senist menetluskäiku arvestades asja lahendamise huvides vajalik, võib ta kohustada pooli osalema lepitusseaduses sätestatud lepitusmenetluses.

Eesti Kindlustusseltside Liidu lepitusorgani menetluskord on kättesaadav [veebilehel](#).

Sotsiaalministeerium aitab arendada perelepitust, arendustöö hõlmab perelepitaja kutsestandardi kehtestamist. Tulevikus võivad riigi- või kohaliku omavalitsuse asutused vahendust pakkuda ning rahastada teatavaid vahendusteenuseid.

Lepitus õiguskantsleri juures on reguleeritud õiguskantsleri seaduses. Kollektiivse töötüli lahendamist, riikliku lepitaja tegevust ja menetluse osapoolte õigusi ning kohustusi reguleerib kollektiivse töötüli lahendamise seadus.

Teave ja koolitus

Lepitusseaduse kohaselt tegutsevate lepitajate, sealhulgas notarite ja advokaatide kohta leiab infot lepitajatena tegutsevate isikute kodulehtedelt. Lepitajana tegutseda soovivate notarite nimekiri on kättesaadav Notarite Koja [veebilehel](#). Samasugune teave advokaatide kohta on advokatuuri [veebilehel](#).

Õiguskantsleri tegevuse kohta laste ombudsmanina saab teavet õiguskantsleri [veebilehelt](#), diskrimineerimisvaidluste lepitamise kohta saab teavet samuti õiguskantsleri [veebilehelt](#).

Riikliku lepitaja tegevuse kohta lepitajana saab infot riikliku lepitaja [veebilehelt](#).

Vahendajate koolitust pakub erasektor (nt Lepitajate Ühing). Vahendajate koolitus ei ole reguleeritud.

Kui suured on vahendusega kaasnevad kulud?

Lepitusseaduse kohaselt ei ole lepitus tasuta teenus. Seaduse kohaselt määratakse lepitustasu kindlaks vahendaja ja asjaomaste poolte omavahelisel kokkuleppel. Lepitajate Ühingu veebilehel toodud andmete kohaselt on perelepituse seansi hind 70 eurot. Vahenduse kulud jagatakse poolte vahel võrdset. Kui kohus peab vajalikuks kutsuda vaidlust lahendama vahendaja või lepitaja, saab majanduslikult nõrgem pool taotleda riigilt abi kulude katmiseks.

Kui lepitusemenetluse viib läbi õiguskantsler, ei pea selle eest tasu maksma. Kaasneda võib lepitusemenetlusega seonduvate kulude kandmise kohustus. Kulude kandja otsustab õiguskantsler.

Kollektiivse töötüli lahendamine riikliku lepitaja juures on samuti tasuta. Kollektiivse töötüli lahendamise seotud kulud katab süüdiolene pool või need jaotatakse kokkuleppeliselt poolte vahel.

Eesti Kindlustusseltside Liidu lepinguorgani haldustasu on 50 eurot ja kindlustuslepitaja tasu ülemmäär on 160 eurot, millele lisandub sotsiaalmaks ja töötuskindlustusmaks, kokku 214,08 eurot. Eduka lepituse puhul kuulub tasumisele pool kindlustuslepitaja tasust.

Kas vahenduse teel saavutatud kokkulepet saab täitmisele pöörata?

Lepituseaduse kohaselt on lepitusemenetluse tulemusena sõlmitav kokkulepe täitedokument pärast seda, kui avalduse alusel on läbi viidud asjakohane täidetavaks tunnistamise menetlus (tsiviilkohtumenetluse § 6271 või § 6272). Notari või advokaadi poolt läbiviidud lepitusemenetluse tulemusena sõlmitud lepituskokkuleppe võib täidetavaks tunnistada ka notar, tehes seda tõestamisseaduses sätestatud korra kohaselt.

Õiguskantsleri kinnitatud lepitusemenetluse tulemusena sõlmitud kokkulepe on täitedokument.

Riikliku lepitaja vahendusel kollektiivse töötüli lahendamisel saavutatud kokkulepe on pooltele kohustuslik ja jõustub selle allakirjutamisega, kui ei ole kokku lepitud teises tähtajas. Selline kokkulepe ei ole siiski täitedokument.

Viimati uuendatud: 04/06/2019

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.